

มติ 3.2 ความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนพิการ

1. ที่มาและความสำคัญ

มติ 3.2 ความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนพิการ เป็นมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 3 พ.ศ.2553 โดยสมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติมีมติเห็นชอบมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติดังกล่าวเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2553 ที่ประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ครั้งที่ 1/2554 วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2554 มีมติเห็นชอบมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 3 และที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2554 มีมติรับทราบมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2553 มติ 3.2 ความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนพิการ พร้อมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

สาระสำคัญของมติ 3.2 ความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนพิการคือ การดูแลสุขภาพของคนพิการเป็นเรื่องพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล การบริการด้านสวัสดิการสังคมต่างๆ ต้องออกแบบโดยคำนึงถึงคนพิการให้สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก แต่สังคมไทยยังเห็นคนพิการเป็นภาระ ที่ให้การดูแลโดยไม่ได้คำนึงว่าต้องรักษาไว้ ซึ่งสิทธิ และศักดิ์ศรี อย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไป รวมทั้งขาดการสนับสนุนให้ คนพิการได้แสดงออกถึงศักยภาพที่มี แม้คนไทยจะได้รับการคุ้มครองเรื่องการดูแลสุขภาพภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ กองทุนใดกองทุนหนึ่ง จาก 3 กองทุน คือ กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกองทุนประกันสังคม และระบบสวัสดิการการรักษายาบาลข้าราชการก็ตาม แต่สำหรับ คนพิการแล้ว ยังมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพระหว่าง 3 กองทุนนี้ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ทำให้การเข้าถึงการบริการสุขภาพของคนพิการทำได้ไม่เท่าเทียมกัน เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ระยะทางระหว่างที่อยู่อาศัยกับสถานบริการระหว่างคนพิการที่อยู่ในเมืองกับชนบท เป็นต้น

สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ ได้ตระหนักในปัญหานี้ จึงได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม นำผลจากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นคนพิการภาค เรื่อง "ความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนพิการ" มาร่างเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย และเสนอผ่านที่ประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 3 พ.ศ. 2553 เรื่อง การเสริมสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนพิการ จนได้รับการรับรองให้เป็นมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในปี 2553

2. สรุปความคืบหน้ามติ

ข้อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
1. ขอให้คณะกรรมการพัฒนาระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพแห่งชาติ ตระหนักถึงความสำคัญของความแตกต่างเหลื่อมล้ำของสิทธิประโยชน์ และกลไกการจ่ายค่าบริการในการดูแลสุขภาพคนพิการของหลักประกันสุขภาพต่างๆ ที่ทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้ตามความจำเป็น โดยให้จัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้		

ข้อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
<p>สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานประกันสังคม กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง กระทรวงสาธารณสุข พัฒนาระบบการคลังเพื่อการดูแลสุขภาพคนพิการให้มีความเสมอภาค โดยมีแนวคิดและการบริหารจัดการที่สอดคล้องกัน ซึ่งมีข้อเสนอเบื้องต้น ดังนี้</p>		
<p>1.1 ร่วมกันพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์ ได้แก่ บริการ รายการอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ ยา และเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา ให้เป็นระบบที่มีมาตรฐานเดียวกัน และให้มีการพิจารณาทบทวนปรับปรุง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ครอบคลุมบริการสุขภาพและอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับคนพิการแต่ละประเภทอย่างเพียงพอและครอบคลุม</p>		<p>สป.สช. ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องหลักประกันสุขภาพของคนในชาติ ได้สนับสนุนให้องค์กรคนพิการ และองค์กรไม่แสวงหากำไรอื่นๆ เป็นหน่วยร่วมบริการกับสถานบริการสุขภาพของรัฐ เพื่อให้บริการด้านการฟื้นฟูสุขภาพสำหรับคนตาบอด โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะ 6 ปี (2553 - 2558) รวมทั้งการจัดบริการฝึกทักษะชีวิตสำหรับคนพิการรุนแรง ที่เป็นความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลของรัฐ กับกลุ่มหรือองค์กรคนพิการในพื้นที่ มีระยะเวลาดำเนินโครงการ 3 ปี โดยนำร่องใน 14 พื้นที่</p>
<p>1.2 ออกหรือปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรด้านคนพิการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าเป็นหน่วยร่วมจัดบริการสุขภาพสำหรับคนพิการ</p>		<p>1. สป.สช. ได้สนับสนุนการร่วมจัดบริการสุขภาพของกลุ่มและสมาคมคนพิการ เป็นรายโครงการด้วย ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงการบริการสุขภาพของคนพิการให้ทั่วถึง ตรงต่อความต้องการ และมีความครอบคลุมยิ่งขึ้น</p> <p>2. วันที่ 4 กันยายน 2555 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (พก.) ได้ทำโครงการความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด 11 แห่ง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้าน</p>

ชื่อบริษัท	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
		<p>คนพิการในระดับพื้นที่ รวมถึงการจัดทำข้อบัญญัติ ระเบียบ หรือประกาศ เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ</p> <p>3. คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2556 เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2555 เพื่อยกฐานะสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ขึ้นเป็นกรม ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เสนอมาก่อน เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรต่อไป</p>
<p>1.3 พัฒนาให้เกิดการจัดตั้งกองทุนดูแลคนพิการในระดับพื้นที่ เช่น ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากกองทุนสุขภาพระดับตำบล โดยขอให้มีตัวแทนคนพิการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ เสมอภาคและเป็นธรรม</p>		<p>มีการจัดตั้งกองทุนดูแลคนพิการในระดับพื้นที่ โดย สปสช. ได้นำร่องสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการระดับจังหวัด ร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือดูแลคนพิการอย่างครบวงจร ทั้งนี้สามารถตั้งกองทุนฯ ได้ 25 จังหวัดในปี 2555</p>
<p>2. ขอให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติพิจารณา มอบหมายให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด และคณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการกรุงเทพมหานคร ดำเนินการ ดังนี้</p>		
<p>2.1 บูรณาการประเด็นการพัฒนาสุขภาพคนพิการ เข้ากับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ให้บรรจุในแผนพัฒนายุทธศาสตร์ระดับจังหวัด โดย</p>		

ข้อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วน โดยมีหลักการสำคัญดังนี้		
<p>2.1.1 มุ่งเน้นความเป็นธรรมในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการตามกฎหมายด้านบริการสุขภาพของคนพิการ ทั้งระหว่างประเภทความพิการ พื้นที่อยู่อาศัย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสิทธิประกันสุขภาพ ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น สนับสนุนค่าใช้จ่ายหรือพาหนะในการเดินทาง ปรับปรุงอาคารและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ ให้คนพิการทุกประเภทเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จริง จัดบริการผู้ดูแล/ผู้ช่วยคนพิการ อาสาสมัครพาเข้ารับบริการ ล่ามภาษามือ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสุขภาพ รวมทั้งการมีช่องทางด่วนสำหรับการเข้ารับบริการ จัดหน่วยบริการเชิงรุก ลงพื้นที่ เป็นต้น</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2554 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการ แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555 - 2559 จนได้มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการระดับจังหวัดขึ้นทั้ง 77 จังหวัด โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 1 บาทต่อหัวประชากรในจังหวัดนั้นๆ 2. ประเด็นสำคัญเรื่องความเหลื่อมล้ำของสิทธิประโยชน์ โดยเฉพาะกายอุปกรณ์ต่างๆ ระหว่าง 3 กองทุนหลักประกันสุขภาพนั้น รัฐบาลได้มอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพแห่งชาติ พิจารณาเรื่องความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการบริการสุขภาพของคนพิการระหว่าง 3 กองทุนฯ ดังกล่าวข้างต้น แต่การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ยังไม่ทันสำเร็จลุล่วง รัฐบาลได้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพแห่งชาติ เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 ทำให้คณะกรรมการชุดดังกล่าวต้องถูกยกเลิกไปด้วยโดยปริยาย
<p>2.1.2 มุ่งตอบสนองปัญหาความจำเป็นด้านสุขภาพเฉพาะที่ได้มาตรฐานและครอบคลุมตามแต่ละประเภทความพิการ โดยจัดให้มีบริการที่เพียงพอ ในด้านการสร้างเสริมสุขภาพ</p>		

ข้อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
<p>โดยเฉพาะการตรวจสุขภาพประจำปี ทั้งการตรวจในส่วนที่เกี่ยวกับความพิการและการตรวจสุขภาพทั่วไป การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ และอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งการส่งต่อเพื่อการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพตามแต่กรณี</p>		
<p>2.1.3 เชื่อมต่อฐานข้อมูลคนพิการระหว่างหน่วยงานหลัก โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นหน่วยประสานงานหลัก</p>		
<p>2.1.4 เชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายระเบียบ ประกาศ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>		
<p>2.2 พิจารณาจัดสรรงบประมาณ เพื่อการลงทุนและดำเนินการพัฒนาสุขภาพคนพิการระดับจังหวัดอย่างเป็นระบบ ตามแผนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด</p>		
<p>2.3 สนับสนุนให้กลไกวิชาการและเครือข่ายองค์กรด้านคนพิการ ศึกษาสาเหตุความพิการและร่วมกันกำกับ ติดตาม การปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิคนพิการของหน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก</p>		

ข้อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
<p>ความสะอาด การบริการและความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ</p>		
<p>3. ขอให้สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ สถาบันวิจัย ระบบ สาธารณ สุข และ สถาบันการศึกษา ดำเนินการพัฒนาศักยภาพ การวิจัยเพื่อสร้างความรู้ในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตคนพิการให้มากขึ้น</p>		
<p>4. ขอให้กระทรวงสาธารณสุข จัดทำแผนพัฒนา ระบบบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทาง การแพทย์เพื่อพัฒนาศักยภาพของสถานบริการ ในทุกสังกัด เร่งผลิตและกระจายกำลังคนให้ เหมาะสม</p>		
<p>5. ขอให้กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงแรงงาน กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงการ ท่องเที่ยวและการกีฬา พิจารณากำหนดตัวชี้วัด ระดับกระทรวง ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ และติดตามและ ประเมินผล อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 5 ปี</p>		

ข้อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
<p>6. ขอให้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสุขภาพคนพิการ เพื่อทำหน้าที่เชื่อมประสานหน่วยงานและองค์กร ภาคีเครือข่ายต่างๆ ในการจัดสมัชชาสุขภาพ เฉพาะประเด็นว่าด้วยสุขภาพคนพิการ ขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินงานตามมติ สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับคนพิการสู่การปฏิบัติของฝ่ายต่างๆ อย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนการ สร้างและจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้อง</p>		<p>วันที่ 18 พฤษภาคม 2555 คณะกรรมการ สุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ สุขภาพคนพิการขึ้น เพื่อเป็นแกนกลางในการ ขับเคลื่อนและติดตามมติฯ นี้ ให้บรรลุผล ทั้งนี้ คณะกรรมการสุขภาพคนพิการ และภาคี เครือข่ายเห็นว่าควรเสนอประเด็นเดิมนี้อีกครั้งหนึ่ง ในหัวข้อ "เร่งรัดการเสริมสร้างความ เป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคน พิการ"</p>
<p>7. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพ แห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชา สุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 5 ครั้งที่ 7 และครั้งที่ 9</p>		<p>รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 5 ครั้งที่ 7 และครั้งที่ 9</p>